

Quickscan ecologie herontwikkeling Rijnhaven Oost in Alphen aan den Rijn

Versie:
Datum:

definitief
05-03-2021

ODMH

Omgevingsdienst Midden-Holland

Productnummer	2020316664
Omschrijving	Quicksan ecologie herontwikkeling Rijnhaven Oost in Alphen aan den Rijn
Status	Definitief
Datum	05-03-2021
Opdrachtgever	Gemeente Alphen aan den Rijn
Opgesteld door	Jeroen Nagtegaal

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Wettelijk kader	4
1.2	Methode onderzoek	4
1.3	Huidige situatie en voornemen	5
1.3.1	Huidige situatie	5
1.3.2	Voornemen	5
2	Resultaten.....	6
2.1	Gebiedsbescherming.....	6
2.1.1	Natura 2000-gebieden	6
2.1.2	Natuurnetwerk Nederland.....	6
2.1.3	Belangrijk weidevogelgebied	6
2.1.4	Beschermde houtopstanden.....	6
2.2	Soortbescherming.....	7
2.2.1	Vaatplanten.....	7
2.2.2	Vogels	8
2.2.3	Vleermuizen.....	8
2.2.4	Grondgebonden zoogdieren	9
2.2.5	Vissen	10
2.2.6	Amfibieën en reptielen	10
2.2.7	Overige ongewervelden.....	10
3	Conclusie en advies	11
3.1	Gebiedsbescherming.....	11
3.1.1	Natura 2000	11
3.1.2	Natuurnetwerk Nederland (NNN) en weidevogelgebieden	11
3.2	Soortbescherming.....	11
4	Literatuurlijst	12

1 Inleiding

1.1 Wettelijk kader

Om natuurwaarden in Nederland te beschermen gelden de volgende landelijke wetten: de Wet natuurbescherming (Wnb) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Deze wetgeving is voor een deel verwerkt in provinciaal beleid, te weten: Omgevingsverordening 2019, natuurbeheerplan 2020 en de verordening Wet natuurbescherming provincie Zuid-Holland. Indien beschermde natuurwaarden aanwezig zijn in een plangebied dient middels een quickscan (combinatie van bureauonderzoek en één veldbezoek) te worden vastgesteld of het voornemen redelijkerwijs uitvoerbaar is, en:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing soortbescherming Wnb);
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing aan Wnb gebiedsbescherming, ook wel voortoets genoemd);
- Er wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) aangetast worden, maar ook of provinciaal compensatiebeleid met betrekking tot door de provincie aangewezen 'belangrijke weidevogelgebieden' aan de orde is.

Indien deze beschermde natuurwaarden niet worden aangetast, wordt het project conform de eerder genoemde regelgeving toelaatbaar geacht. In dat geval dient rekening te worden gehouden met de algemeen geldende zorgplicht (artikel 1.11) van de Wnb. De zorgplicht bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora of fauna veroorzaakt, verplicht is maatregelen te nemen die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

1.2 Methode onderzoek

In dit verkennend ecologisch onderzoek is onderzocht welke wetten en regels van toepassing zijn voor de herontwikkeling van het deel van de Rijnhaven rondom de Energieweg in Alpen aan den Rijn. Er is een literatuurstudie verricht en een veldbezoek op 16 februari 2021 aan het projectgebied gebracht. De weersomstandigheden waren gunstig. Tijdens het veldbezoek was het helder tot half bewolkt, circa 10 graden en een lichte tot matige wind uit het zuiden.

Op basis van bureauonderzoek is bepaald of het plangebied zich in (de nabijheid van) een Natura 2000-gebied bevindt, danwel in een Beschermde Natuurmonument of in Natuurnetwerk Nederland (NNN) is gelegen. Tevens is bepaald of het plangebied binnen de groene gebieden van de Provinciale Omgevingsverordening (provinciale weidevogelgebieden) ligt.

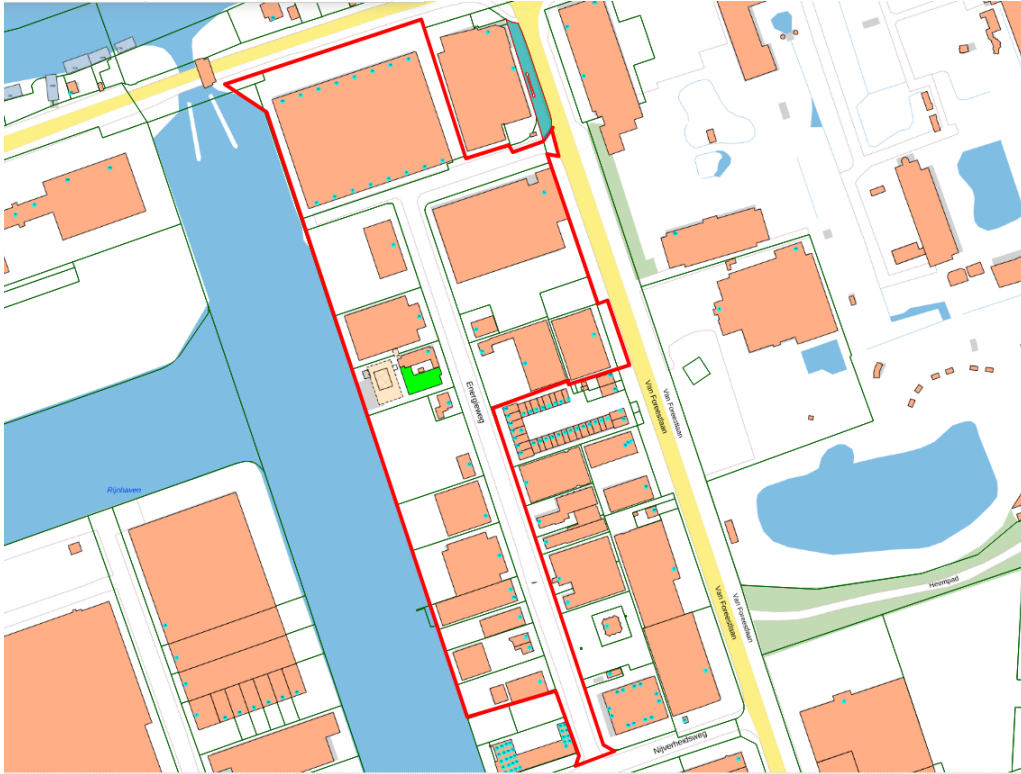
Dit onderzoek brengt in beeld welke ecologische waarden in en rondom het plangebied aanwezig zijn. In het geval van beschermde ontheffingsplichtige soorten, wordt een verkennend onderzoek (ook wel quickscan natuur, natuurtoets en/of flora- en faunatoets genoemd) als onderbouwing bij de aanvraag van een ontheffing door het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten provincie, gemandateerd aan Omgevingsdienst Haaglanden) nooit afdoende geacht. Aanvullend veldonderzoek, op die tijdstippen in het seizoen die voor de verscheidene soorten het meest gunstig zijn, is dan noodzakelijk.

Het ontbreken van actuele ecologiekennis wordt met dit onderzoek ingevuld. Het betreft een quickscan, het is geen volledig ecologisch onderzoek. Een aanvullend volledig onderzoek kan noodzakelijk blijken als de quickscan concludeert dat ontheffingsplichtige soorten of vergunningplichtige gebieden worden getroffen door de plannen en/of projecten.

1.3 Huidige situatie en voornemen

1.3.1 Huidige situatie

Het plangebied uit meerdere bedrijfs(verzamel)gebouwen en enkele woningen. Alle gebouwen zijn voorzien van platte daken. Binnen het plangebied is slechts in zeer beperkte mate groen aanwezig, het gaat daarbij om enkele grasvelden, rietruigte en enkele bomen. Het resterende deel van het plangebied bestaat uit verharding. In figuur 1 is de begrenzing van het plangebied opgenomen.

Figuur 1: De begrenzing van het plangebied.

Figuur 2: Impressie van het plangebied. Links een van de bedrijfsverzamelgebouwen. Rechts een van de woningen met op de achtergrond bedrijfsgebouwen.

1.3.2 Voornemen

Het voornemen is om de reeds aanwezige bebouwing (grotendeels) te slopen en het gebied om te vormen van industrieterrein naar woonwijk. De ligging van de wegen blijft in beginsel ongewijzigd, verdere details over de inrichting van het plangebied zijn nog niet bekend. Om het voornemen te kunnen realiseren zal een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk zijn.

2 Resultaten

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Natura 2000-gebieden

Hieronder staat de afstand van het plangebied tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden (zie figuur 3):

- De Wilck (vogelrichtlijn) op ca. 6,0 km afstand
- Nieuwkoopse plassen & de Haeck (vogelrichtlijn + habitatrictlijn) op ca. 7 km afstand

Verstorende effecten door het voornemen als gevolg van geluid, trilling, licht en beweging, die bij de bouwactiviteiten plaatsvinden, worden op basis van de onderlinge afstand uitgesloten (ten minste 6 kilometer). De Wilck is een Vogelrichtlijngebied en heeft dus geen stikstofgevoelige kwalificerende habitattypen. Het plangebied voorziet niet in geschikt leefgebied/foerageergebied voor kwalificerende vogelrichtlijnsoorten. Een negatief effect op De Wilck is uitgesloten. Dat geldt ook voor doelsoorten van 'Nieuwkoopse Plassen & de Haeck'. Een negatief effect door de uitstoot van stikstof op 'Nieuwkoopse Plassen & de Haeck' en 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' en eventueel verder gelegen Natura-2000 gebieden kan niet op voorhand worden uitgesloten, voornamelijk als gevolg van de sloop- en herbouwfase alsmede de wijzigingen in de verkeer aantrekkende werking in de toekomstige situatie. Een berekening met AERIUS is nodig om effecten inzichtelijk te maken en te bepalen of een vergunning nodig is. Deze AERIUS-berekening is geen onderdeel van deze rapportage, en dient als aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd.

2.1.2 Natuurnetwerk Nederland

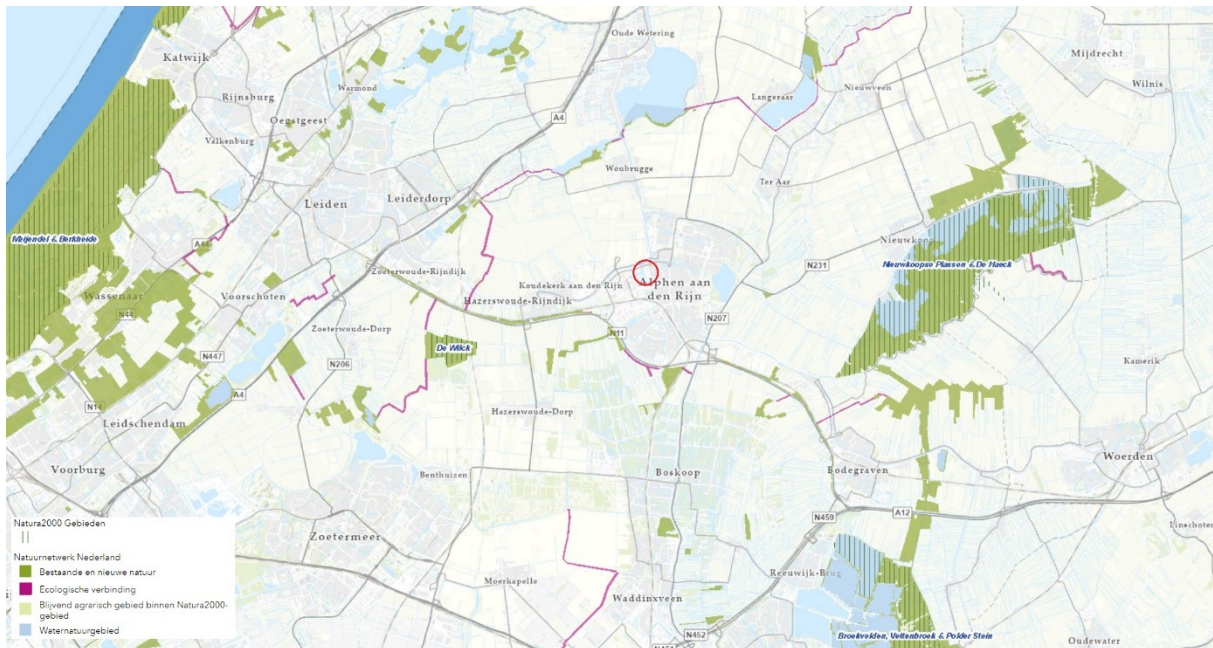
Het plangebied ligt op ongeveer 2 kilometer afstand van het meest nabijgelegen onderdeel van het NNN (zie figuur 3). Dit gebied ligt ten zuiden van de N11. Aantasting en/of compensatie voor die provinciaal beschermde gebieden is niet aan de orde, omdat er geen oppervlakteverlies optreedt. Gezien de afstand van het plangebied tot NNN zijn negatieve effecten van het voornemen uitgesloten. De regelgeving het NNN is niet relevant bij dit project.

2.1.3 Belangrijk weidevogelgebied

Het plangebied ligt op ongeveer 350 meter afstand van het meest nabijgelegen onderdeel van het belangrijk weidevogelgebied (zie figuur 3). Deze gebieden liggen ten noorden van het plangebied. Aantasting en/of compensatie voor die provinciaal beschermde gebieden is niet aan de orde, omdat er geen oppervlakteverlies optreedt. Vanwege het reeds bebouwde karakter van het plangebied én de ligging binnen de bebouwde kom worden negatieve effecten uitgesloten. De regelgeving omtrent belangrijke weidevogelgebieden is niet relevant bij dit project.

2.1.4 Beschermde houtopstanden

Een toetsing aan beschermde houtopstanden is niet nodig onder de Wnb. Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom houtopstanden. Binnen het plangebied zijn evenmin bomen (potentieel) beschermwaardige bomen aanwezig waarvoor, op grond van de APV, een omgevingsvergunning aangevraagd dient te worden. Het kappen van bomen kan zowel vanuit de Wnb als de APV zonder verdere verplichtingen.

Figuur 3: NNN (voorheen EHS) en Natura 2000 rondom het plangebied voor de scholenlocatie. De afstand tot het Natura 2000-gebied de Wilck bedraagt ongeveer 6 km, de afstand tot Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haack is circa 7 kilometer. De afstand tot het meest nabijgelegen deel van het NNN bedraagt circa 2 kilometer.

2.2 Soortbescherming

Naast het beleidskader van de NNN, de Omgevingsverordening Provincie Zuid-Holland (2020) en het Natuurbeheerplan 2020 is ook het aspect soortenbescherming van de Wnb van toepassing. Hieronder wordt per soortgroep beschreven welke beschermde soorten verwacht kunnen worden in het plangebied. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de soorten die verwacht kunnen worden op basis van de literatuurstudie.

Soortgroep	Aanwezige beschermde soorten in de omgeving
Vaatplanten	Geen beschermde soorten bekend in de omgeving
Vogels, jaarrond beschermd	Boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis
Grondgebonden zoogdieren	Otter, waterspitsmuis
Vissen	Geen beschermde soorten bekend in de omgeving
Amfibieën en reptielen	Rugstreeppad, ringslang
Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Platte schijfhoren

2.2.1 Vaatplanten

De aanwezige vegetatie rondom het terrein bestaat voornamelijk uit gras, rietruigte en erfbeplantingen. Beschermde soorten zijn niet bekend rondom het plangebied (NDFF, floron.nl). Het ontbreekt in het plangebied tevens aan geschikt habitat voor beschermde soorten. Het voorkomen van beschermde plantensoorten is uitgesloten.

2.2.2 Vogels

Jaarrond beschermde soorten

Tijdens het locatiebezoek zijn alle bomen en panden gecontroleerd op de geschiktheid voor vogels met een jaarrond beschermde nestlocatie. Door het stedelijke karakter van het plangebied en het type bebouwing (zonder dakpannendaken) zijn er in het plangebied geen geschikte nestlocaties voor steenuil, kerkuil, huismus en gierzwaluw. In de aanwezige bomen zijn geen nesten aangetroffen die gebruikt kunnen worden door boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, ransuil, roek, sperwer of wespandief. Van slechtvalk is bekend dat deze net ten zuidoosten van het plangebied broedt in de TV-toren. Verstoring van de broedlocatie van slechtvalk kan aan de orde zijn bij de realisatie van hoogbouw. Indien van hoogbouw sprake zal zijn dient een nadere toetsing te worden uitgevoerd om te bepalen of de werkzaamheden op hoogte kunnen leiden tot een verstoring van de nestlocatie.

Algemene broedvogels

In het hele plangebied kunnen algemene broedvogels voorkomen, zoals zwarte roodstaart, houtduif, merel, meerkoet, wilde eend, witte kwikstaart en koolmees. Nesten van algemene broedvogels, mits in gebruik, zijn beschermd.

Bij de werkzaamheden moet rekening worden gehouden met algemene broedvogels. Werkzaamheden waarbij in gebruik zijnde nesten kunnen worden verstoord of vernietigd moeten buiten het broedseizoen plaatsvinden. Het broedseizoen voor vogels loopt van medio maart tot augustus. Deze periode is indicatief, ook buiten de periode kunnen vogels tot broeden komen en ook dan zijn de nesten beschermd.

2.2.3 Vleermuizen

Op basis van verspreidingsgegevens zijn Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis in de omgeving van het plangebied te verwachten (NDFF, Zoogdieratlas Provincie Zuid-Holland, 2012). Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Vleermuizen zijn afhankelijk van drie functies binnen hun leefgebied: verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. De mogelijke aanwezigheid van deze functies wordt in deze paragraaf behandeld.

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn geen bomen aangetroffen met voor vleermuizen geschikte holtes. Meerdere panden in het plangebied bieden mogelijk wel ruimte voor verblijfplaatsen van enkele te verwachten soorten. Het gaat om mogelijke toegangen tot verblijfplaatsen in spouwmuren via een dakoverstek met ruimte en gaten in de gevel zoals scheuren en open stootvoegen. In figuur 4 is een overzicht opgenomen van de gebouw(del)en die voor vleermuizen geschikt kunnen zijn. Hoewel niet alle gebouwen volledige geïnspecteerd konden worden, wordt een aanvullende gebouwinspectie niet noodzakelijk geacht. Vanwege de omvang van het plangebied en de leeftijd en staat van de aanwezige gebouwen hebben veel van de gebouwen atypische en sub-optimale gaten of kieren die kunnen fungeren als bijvoorbeeld een paarverlijfplaats van gewone dwergvleermuis. Het uitvoeren van aanvullend vleermuisonderzoek is noodzakelijk, geadviseerd wordt om gebiedsdekkend vleermuisonderzoek uit te voeren.

2.2.5 Vissen

In het plangebied zelf is geen oppervlaktewater aanwezig, het havenkanaal vormt formeel geen onderdeel van het plangebied. Volledigheidshalve is het havenkanaal wel beoordeeld op het voorkomen van beschermde vissen. Echter zijn door het ontbreken van beschermde vissoorten in de omgeving en de matige waterkwaliteit geen beschermde vissoorten te verwachten. Nader onderzoeken naar vissen is niet nodig, voor algemene vissoorten geldt wel de zorgplicht bij werken in of aan het water.

2.2.6 Amfibieën en reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens en waarnemingen kunnen rugstreeppad en ringslang in of in de omgeving van het plangebied voorkomen (Creemers et al, 2009; Herder et al, 2013; verspreidingsatlas.nl, 2020). In de huidige situatie is voor beide soorten geen geschikt leefgebied aanwezig. Er is in het plangebied geen geschikt (ondiep, helder) voortplantingswater aanwezig voor rugstreeppad. Voor ringslang ontbreekt het eveneens aan voortplantingslocatie zoals broedhopen of andere ophopingen van organisch materiaal.

Doordat rugstreeppad een pionier soort is, is die in staat is om snel nieuwe geschikte gebieden te koloniseren. Op bouwterreinen ontstaat vaak geschikt leefgebied voor rugstreeppad in de vorm van vergraafbare grond en ondiep water. Een plas water (in een rijspoor) kan al voldoen als voortplantingswater. Rugstreeppad kan het plangebied bereiken vanuit gebieden buiten het plangebied. Het is daarom belangrijk tijdens de uitvoeringsfase maatregelen te nemen om te voorkomen dat rugstreeppadden zich op het terrein vestigen. Dit kan door ervoor te zorgen dat er geen ondiepe plassen kunnen ontstaan. Gebruik bijvoorbeeld rijplaten en vul gaten waarin ondiepe plassen kunnen ontstaan op.

2.2.7 Overige ongewervelden

Diverse vlinders en libellen zijn onder de Wnb beschermd. Ook zijn enkele kevers, weekdieren en een kreeftachtige beschermd. Volgens verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002; Bos et al. 2006; EIS-Nederland et al. 2007; Gmelig Meyling & Boesveld, 2011; verspreidingsatlas, 2020) komen in/nabij het plangebied geen beschermde soorten vlinders en libellen voor. Van de overige beschermde ongewervelden soorten zijn er waarnemingen in en nabij het plangebied bekend van platte schijfhoren. Platte schijfhoren is voor zijn voorkomen afhankelijk van betrekkelijk schone, niet te grote wateren met voldoende watervegetatie. Het havenkanaal vormt voor platte schijfhoren geen geschikt habitat. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden is daarom uitgesloten.

3 Conclusie en advies

Getoetst is of ten gevolge van de voorgenomen herinrichtingsplannen in het plangebied de Wnb wordt overtreden, zodat kan worden bepaald of nog een vergunning/ontheffingsaanvraag nodig is. Op sommige soorten kunnen negatieve effecten ontstaan door de werkzaamheden. Om deze negatieve effecten uit te sluiten zijn enkele maatregelen nodig tijdens de werkzaamheden. Deze maatregelen zijn hieronder opgenomen.

3.1 Gebiedsbescherming

3.1.1 Natura 2000

Directe effecten op Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten. Een negatief effect door de uitstoot van stikstof tijdens de bouw en gebruiksfase kan niet op voorhand worden uitgesloten. Het is daarom noodzakelijk om met Aeries de effecten van het voornemen te berekenen.

3.1.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN) en weidevogelgebieden

Negatieve effecten op Natuurnetwerk Nederland (NNN) kunnen worden uitgesloten. Het plangebied is niet in of direct naast zo'n gebied gelegen. Negatieve effecten op belangrijke weidevogelgebieden zijn eveneens uitgesloten. Het plangebied is niet in of direct naast zo'n gebied gelegen.

3.2 Soortbescherming

Negatieve effecten op (het leefgebied van) vleermuizen kan niet met zekerheid worden uitgesloten. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen te bepalen, tevens wordt geadviseerd het naastgelegen havenkanaal te onderzoeken op de aan- of afwezigheid van vliegroutes en foeragegebied.

Van slechtvalk is bekend dat deze net ten zuidoosten van het plangebied broedt in de TV-toren. Verstoring van de broedlocatie van slechtvalk kan aan de orde zijn bij de realisatie van hoogbouw. Indien van hoogbouw sprake zal zijn, dient een nadere toetsing te worden uitgevoerd om te bepalen of de werkzaamheden op hoogte kunnen leiden tot een verstoring van de nestlocatie.

Verder dient tijdens de uitvoeringsfase rekening gehouden te worden met algemene broedvogels en rugstreeppad. Werkzaamheden waarbij in gebruik zijnde nesten kunnen worden verstoord of vernietigd moeten buiten het broedseizoen plaatsvinden. Het broedseizoen voor vogels loopt van medio maart tot augustus, Deze periode is indicatief, ook buiten de periode kunnen vogels tot broeden komen en ook dan zijn de nesten beschermd.

Doordat rugstreeppad een pionier soort is, is die in staat is om snel nieuwe geschikte gebieden te koloniseren. Op bouwterreinen ontstaat vaak geschikt leefgebied voor rugstreeppad in de vorm van vergraafbare grond en ondiep water. Een plas water (in een rijspoor) kan al voldoen als voortplantingswater. Rugstreeppad kan het plangebied bereiken vanuit gebieden buiten het plangebied. Het is daarom belangrijk tijdens de uitvoeringsfase maatregelen te nemen om te voorkomen dat rugstreeppadden zich op het terrein vestigen. Dit kan door ervoor te zorgen dat er geen ondiepe plassen kunnen ontstaan. Gebruik bijvoorbeeld rijplaten en vul gaten waarin ondiepe plassen kunnen ontstaan op.

4 Literatuurlijst

Boesveld A., A.W. Gmelig Meyling, I. van Lente, 2010. Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2011. Platte schijfhoren Anisus vorticulus

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Omgevingsverordening Provincie Zuid-Holland (2019)

Provincie Zuid-Holland, 2020. Natuurbeheerplan Zuid-Holland, 2020.

Zoogdieratlas provincie Zuid-Holland, 2012. Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland van de zoogdierenvereniging, 2012

Verspreidingsatlas.nl, 2020.

<https://pzh.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=fcb2770793e2411baa4ce65dff16710d>

<https://atlas.zuid-holland.nl/GeoWeb54/index.html?viewer=Natuurbeheerplan>

